

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

ЛІ ЦЯЦІ

УДК 378:37.091.313+78.071.2

**МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНИХ УМІНЬ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ
ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Міністерство освіти і науки України, м. Одеса.

Науковий керівник - кандидат педагогічних наук, доцент
БАТЮК Наталія Орестівна,
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доцент кафедри музичного і хореографічного мистецтва.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор,
РАСТРИГІНА Алла Миколаївна,
Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, завідувач кафедри вокально-хорових дисциплін та методики музичного виховання;

кандидат педагогічних наук, доцент
ТОПЧІЄВА Ірина Олександрівна,
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, доцент кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування.

Захист відбудеться 11 квітня 2018 року о 16.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий 07 березня 2018 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л.І. Паньків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Готовність майбутніх учителів музичного мистецтва до якісного рівня викладання мистецьких дисциплін у закладах освіти залежить від оволодіння ними в процесі навчання у ВНЗ новітніми художньо-педагогічними технологіями. Серед різноманітного вибору педагогічних технологій та виявлення їх цінності відповідно до специфіки уроків музичного мистецтва, особливу увагу слід приділити методу проектів.

На сьогоднішній день важливими є уміння майбутнього учителя музики здійснювати проектну діяльність за різними типами та предметно-змістовими лініями, самостійно опрацьовувати великий об'єм мистецького матеріалу, критично оцінювати його, користуватися сучасними інформаційними та художньо-педагогічними технологіями, бути комунікабельним. Для набуття всіх цих якостей та умінь під час навчання у ВНЗ, проектна педагогічна технологія є найефективнішою.

Використання проектної технології в навчанні, зокрема методу проектів, досліджували іноземні та вітчизняні вчені в різні історичні періоди. Це праці І. Бастіона, К. Вудворта, Г. Гейслера, Х. Гудьенса, А. Дістервега, Дж. Дьюї, Н. Ігнат'єва, В. Кілпатрика, М. Кмолля, Г. Краута, І. Песталоцці, С. Робінсона, Д. Рукель, С. Русової та ін.

У науково-педагогічному обігу використовують близькі до поняття «проект» визначення: «метод проекту», «проектування», «проектна технологія», «проектна діяльність», «проектувальна діяльність», «педагогічне проектування», «проектна культура» тощо. Основні теоретичні аспекти цих понять досліджували В. Болотов, В. Бурков, Л. Гурє, О. Газман, Н. Запесоцька, Е. Ісаєв, І. Колеснікова, Н. Крилова, Д. Новіков, Н. Масюкова, О. Пометун, Л. Пироженко, В. Радіонов, Н. Татаринцева та ін. У галузі педагогіки вищої школи дані поняття розглядаються як певний компонент професійної компетентності майбутнього спеціаліста (О. Дубровіна, Н. Запесоцька, О. Реброва, Н. Татаринцева, Н. Тітаренко, В. Ченобитов, О. Щербакова та ін.).

У мистецькій освіті питання ефективного використання методу проекту опрацьовані багатьма вченими в таких ракурсах: в процесі фахової підготовки майбутніх учителів музики як засобу формування їх професійної компетентності (Н. Білова, О. Новська, А. Растригіна, М. Шевчук та ін.); в організації навчання у виші та в шкільній художньо-естетичній галузі (О. Алексійчук, О. Горбенко, О. Реброва, І. Топчієва, В. Федорчук, О. Щолокова та ін.); у процесі викладання уроків художньої культури (Л. Масол, Є. Миропольська та ін.) та музичного мистецтва (Л. Кондратова, О. Онопрієнко та ін.).

У сучасній мистецькій педагогіці виникає інтерес до впровадження проектних педагогічних технологій у систему фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. На факультетах, що готують майбутніх учителів музичного мистецтва, такі технології мають свою специфіку, пов'язану з поліхудожнім середовищем навчання студентів.

Як відомо, ефективність діяльності майбутнього учителя визначається умінням творчо модифікувати набуті знання та застосовувати їх у процесі практичної діяльності в школі. З огляду на це, актуальності набуває проблема формування в майбутніх учителів музичного мистецтва проектних умінь. Як зазначає О. Полат, уміння користуватися методом проектів – показник високої кваліфікації викладача, його прогресивної методики навчання і розвитку учнів. Між тим, аналіз досліджень з теорії та методики музичного навчання показав, що велика увага науковців приділена проблемам розвитку різноманітних фахових умінь майбутнього вчителя музики, натомість проектні уміння не стали предметом окремого дослідження. Не здійснено досліджень, які б враховували специфіку залучення майбутніх учителів музики до проектної діяльності, зумовлену мистецьким середовищем навчання та особливими, чуттєвими формами осягнення та пізнання дійсності, що властиві мистецтву.

Відсутність ґрунтовних розробок стосовно методики формування проектних умінь викликає низку суперечностей:

- між наявністю науково-методичних розвідок із впровадження методу проекту в процес фахової підготовки майбутніх учителів музики та відсутністю організаційно-методичної моделі формування художньо-проектних умінь;
- між наявною специфікою мистецького середовища навчання і не врахування даного аспекту в організації мистецько-педагогічної проектної діяльності студентів;
- між потребами в залученні студентів до музично-педагогічної проектної діяльності і реальними можливостями навчально-виховного процесу;
- між усвідомленням культуротворчої, світоглядної, духовно-етичної, естетичної функції мистецької освіти і неврахування даних функцій у процесі опрацювання змістового наповнення музично-педагогічних проектів.

Отже, актуальність даної проблеми, її недостатня теоретична, методична та практична розробленість, виявлені суперечності зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: *«Методика формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики в процесі вивчення фахових дисциплін»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри музичного мистецтва і хореографії ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» та становить частину наукової теми: *«Методологія та методика фахової підготовки майбутніх учителів музики та хореографії в контексті художньо-естетичних інновацій мистецької освіти»* (державний реєстраційний номер 0114U007160). Тему дисертації затверджено вченою радою ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 3490/01 від 04.12.2014 р.).

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити ефективність методики формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики в процесі вивчення фахових дисциплін.

Об'єкт дослідження – процес фахової підготовки майбутніх учителів музики в педагогічних навчальних закладах.

Предмет дослідження – поетапна методика формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики, що охоплює вивчення фахових дисциплін та педагогічну практику студентів.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз науково-педагогічної літератури з проблем застосування проектної методології в галузі мистецької освіти.

2. Уточнити сутність та розробити компонентну структуру художньо-проектних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва в контексті їхньої фахової підготовки.

3. Розробити критерії та показники, згідно яких виявити рівні сформованості художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики.

4. Визначити методологічні підходи та обґрунтувати принципи формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики в процесі вивчення фахових дисциплін.

5. Розробити організаційно-методичну модель формування художньо-проектних умінь майбутніх вчителів музики в процесі вивчення фахових дисциплін.

6. Обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність методики формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики в процесі вивчення фахових дисциплін.

Методи дослідження:

– *теоретичні*: понятійно-термінологічний, структурно-функціональний аналіз, узагальнення та систематизація досліджень з психології, загальної педагогіки, педагогіки мистецької освіти та методики музичного навчання, присвячених проблемі формування проектних та художньо-проектних умінь; моделювання та абстрагування з метою визначення методологічних підходів та художньо-педагогічних принципів організації проектної діяльності.

– *емпіричні*: пряме та опосередковане спостереження, опитування, анкетування, тестування, бесіда, інтерв'ювання, творчі завдання, проектування, оцінка незалежних суддів, експеримент (констатувальний, формувальний) для перевірки ефективності запропонованої методики формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики.

– *математико-статистичні*: шкалування, статистична та аналітична обробка даних з метою якісного та кількісного аналізу результатів дослідження.

Теоретико-методологічна основа дослідження ґрунтується на компетентнісному підході, який визначає художньо-проектні уміння як компоненту фахової компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва; на організаційно-інноваційному підході, що передбачає усвідомлення інноваційних процесів організації проектної діяльності студентів відповідно до специфіки музично-педагогічної освіти; на консолідаційному підході, що виявляє шляхи залучення майбутніх учителів музики до створення практично-значущого продукту через об'єднання музично-теоретичного та історико-культурного змісту

фахових дисциплін на рівні особистісних творчо-пошукових ресурсів студентів; на культурологічному та кооперативно-діяльнісному підходах, які акцентують основні аспекти методичного супроводу формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики. Теоретичну базу дослідження становлять психолого-педагогічні концепції гуманістичної освіти (А. Маслоу, К. Роджерс), активності особистості та розвиваючого навчання (Л. Виготський, О. Леонтьєв, С. Рубінштейн та ін.), сучасні розробки проектної освіти (Г. Ільїн), педагогічні теорії функціонування проектної технології як методу навчання (І. Бастіон, Б. Бутмар, К. Вудворт, А. Дістервег, Б. Ігнат'єв, І. Песталоцці, В. Петров, С. Робінсон, Д. Рукель, С. Русова, та ін.); результати педагогічних досліджень з використання проектної технології в процесі фахової підготовки майбутніх педагогів (Н. Пахомов, С. Піщев, К. Степанюк, С. Тігров, Т. Усатов, В. Фалько, Ф. Халіулліна), з визначення особливостей проектної діяльності та формування проектних умінь в процесі професійної підготовки студентів (С. Арсланбекова, Г. Гаджієв, А. Горнов, Л. Давидова, А. Оголь та ін.).

У межах розв'язання проблеми важливе значення мали ідеї вчених щодо розгляду проектних умінь як компонента професійної компетентності майбутнього педагога (О. Дубровіна Н. Запесоцька, О. Реброва, Н. Татарінцева, Н. Тітаренко, В. Ченобитов, О. Щербакова та ін.), визначення сутності художньо-проектної діяльності та художньо-проектних знань і вмінь студентів у контексті їх художньо-естетичної підготовки (А. Бровченко, В. Даниленко А. Король, М. Курач, І. Радецька, С. Шабага та ін.); дослідження інноваційної стратегії фахової підготовки майбутніх учителів мистецьких дисциплін (О. Красовська, Л. Масол, Г. Падалка, О. Ролінська, О. Рудницька, О. Ростовський, Т. Турчин та ін.); напрацювання в галузі музичної педагогіки щодо формування фахових умінь майбутніх учителів музики (Л. Василевська-Скупа, І. Гринчук, Н. Гуральник, В. Костюков, В. Крицький, Ю. Локарева, Мен Мен, О. Павленко, О. Плотницька, М. Петренко, О. Хижна, І. Шинтяпіна, та ін.), визначення можливостей навчально-виховного процесу мистецьких факультетів щодо залучення студентів до художньо-проектної діяльності (Н. Бакшаєва, Н. Білова, А. Вербицький, О. Горбенко, О. Новська, О. Олексюк, М. Шевчук та ін.).

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

– *вперше*: розроблена та експериментально перевірена ефективність методики формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики в процесі вивчення фахових дисциплін на основі компетентнісного, організаційно-інноваційного, консолідаційного, культурологічного та кооперативно-діяльнісного підходів; до змісту теорії мистецької освіти введено поняття «художньо-проектні уміння майбутнього учителя музики» та розроблено його компонентну структуру;

– *уточнено*: організаційні форми і засоби залучення студентів до проектної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін; сутність понять «художньо-проектна діяльність майбутнього учителя музики», «мистецько-педагогічні проекти», «проекування в мистецькій освіті»;

– *подальшого розвитку набули*: методологічні підходи дослідження процесу формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики; методичний супровід здійснення мистецько-педагогічної проектної діяльності та розвитку творчого-продуктивного потенціалу студентів у процесі фахової підготовки; організаційні форми та педагогічні умови залучення студентів до проектної діяльності на засадах інтеграції змісту фахових дисциплін.

Практичне значення одержаних результатів полягає: в розробці методики формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики в процесі вивчення фахових дисциплін; в опрацюванні методичного супроводу щодо створення умов і способів використання теоретичних положень та практичних результатів у комплексній діагностиці рівня сформованості художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики. Пропоновані критерії, показники та методи оцінювання художньо-проектних умінь можуть бути застосовані під час оцінювання професійної діяльності майбутніх учителів музики на практиці у школі. Матеріали дисертації можуть бути використані для розробки методичних рекомендацій, навчальних планів і робочих програм курсу з теорії та методики музичного навчання, педагогічної (виробничої) практики в загальноосвітніх навчальних закладах, тренінгів та практикумів по організації та проведенні проектної діяльності на уроках музичного мистецтва; в системі підготовки та перепідготовки учителів музики (педучилища, факультети мистецтв, на курсах підвищення кваліфікації в інститутах післядипломної освіти). Узагальнені в дисертації теоретичні положення щодо сутності художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики, розроблена компонентна структура, визначені методологічні підходи, педагогічні умови, компоненти, критерії та показники виявлення рівнів сформованості художньо-проектних умінь студентів можуть бути використані в науково-дослідній діяльності студентів та викладачів педагогічних університетів.

Апробація та впровадження результатів дослідження. Основні теоретичні положення та результати дослідження пройшли апробацію на *міжнародних* наукових конференціях: «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії» (Переяслав-Хмельницький, 2014); «Мистецька освіта: від спадкоємності епох до нових технологій» (Мелітополь, 2014); «Художня освіта на межі тисячоліть: здобутки, проблеми, перспективи» (Ніжин, 2015); «Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства (Одеса, 2015, 2016, 2017); «Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарного знання у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти» (Україна-Сербія-Азербайджан-Польща-Канада 2016); «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2017); «Мистецький освітній простір у контексті формування сучасної парадигми освіти» (Кропивницький, 2017 р.).

Результати дисертаційного дослідження *впроваджено* в освітній процес Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (довідка № 418 від 27.06.2017р.); Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка №

07-10/930 від 25.05.2017р.); Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка (довідка № 1230 від 02.06.2017р.).

Публікації. Результати дослідження висвітлено в 12 одноосібних публікаціях автора, з яких 5– у фахових виданнях з педагогіки; 1 – у зарубіжному виданні.

Структура дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаної джерел, що містить 172 найменування (з них 18 іноземними мовами) та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 243 сторінок. Обсяг основного тексту –183 сторінки. У роботі подано 8 таблиць, 12 рисунків, що разом з додатками становить 38 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, вказано зв'язок з науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження; розкрито наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, представлено їх апробацію; подано відомості про публікації; наведено дані про структуру та обсяг дисертації.

У **першому розділі** – *«Теоретичні аспекти дослідження проблеми формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва»* - здійснено аналіз літератури з питань використання проектної методології в педагогічній та мистецькій освіті. Узагальнено та обґрунтовано вибір проектної термінології у відповідності до специфіки фахової підготовки майбутнього учителя музики, що стало підґрунтям для визначення сутності поняття «художньо-проектні уміння» та їх компонентної структури.

Широкий спектр та багатогранність існуючої термінології свідчить, з одного боку, про актуальність проектної методології в сучасних дослідженнях, про значний науковий інтерес до неї, а з другого боку, – про відсутність чіткої систематизації понять, про певну розгалуженість у визначеннях. Саме тому для виявлення понятійного апарату нашого дослідження здійснено критичний перегляд існуючих термінологічних визначень, конкретизацію їх, чітке обґрунтування місця та ролі художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики в загальній методології проектного навчання.

Досліджено процес трансформації та розширення функцій методу проекту в навчально-виховному процесі як середніх, так і вищих навчальних закладів протягом різних історичних періодів. Виявлено, що становлення теоретичних концепцій та практичного використання проектів у процесі навчання відбувалося саме в періоди суспільно-економічних перетворень, змін у соціумі, у філософських поглядах, що безпосередньо відображалось на освіті й спонукало педагогів до пошуку ефективних методів, котрі б відповідали запитам та викликам суспільства.

Багато дослідників визначають поняття «метод проекту» в залежності від його типу та галузі освіти, в якій воно використовується. Така різноманітність

пов'язана з метою, задля якої педагоги-дослідники застосовували даний метод у процесі навчання.

Визначено характерні особливості застосування методу проекту в навчальному процесі, а саме: як системи, як виду діяльності, як єдиної форми організації навчальної діяльності, що стали основою створення наукового контексту похідних понять: «метод проекту», «проектне навчання», «проектна технологія» «проектність» «проективність», «педагогічний проект», «проектування» «педагогічне проектування», «проектна культура».

Аналіз наукових джерел стосовно сутності даних понять, що вказує на їх різноманітність та поліаспектність, зумовив обґрунтування термінологічного каркасу проблеми дослідження. Таким чином, ми використовуємо такі категорії як-от: проект, метод проектів, проектне навчання, проектна технологія; поняття, що характеризують систему дій з розробки проекту: проектна діяльність, проектність, проектування, проектні уміння; поняття, що розкривають систему дій з розробки проектів мистецько-педагогічного спрямування: творчий проект, художньо-проектна діяльність, художньо проектні уміння майбутнього вчителя музики. Оскільки художньо-проектні вміння є важливим компонентом як проектних компетенцій, так і проектної культури майбутнього вчителя музики, термінологічну таблицю підсумовують саме ці поняття.

У роботі здійснено обґрунтування вибору ключових понять проектної методології відповідно до проблеми формування художньо-проектних умінь та специфіки фахової підготовки майбутніх учителів музики. Так, в обґрунтуванні поняття «проект» ми спиралась на визначення С. Кримського: «Проект є систематичною формою організації діяльності у взаємозв'язку її теоретичних та практичних аспектів». Розробка змісту проектного навчання майбутніх учителів музики здійснювалась на основі визначення В. Гузєєва, І. Єрмакова: «проектне навчання» – це процес індивідуальної самореалізації людини, результатом якої є створення творчих продуктів». Обґрунтовано, що проектне навчання реалізується за допомогою методу проектів, який розглядається на основі визначення І. Ігнатової та Л. Сушкової, а саме: «метод проектів» – це дидактичне поняття, яке потрібно розглядати не у вузькому сенсі як самостійний метод, а в широкому сенсі – як педагогічну проектну технологію, що включає в себе багато методів.

Використання в роботі терміну «проектна технологія» є одним з базових, що зумовлено необхідністю побудови навчання студентів за методом проектів та сукупністю дослідницьких, пошукових, творчих за своєю суттю методів, прийомів, засобів для активізації інтересу до музично-педагогічної діяльності та здобуття художньо-проектних умінь як важливого етапу в набутті професійних компетенцій майбутнього вчителя музики.

У роботі визначено, що спільним для всіх вищевказаних понять є той аспект, що є результатом пошукової праці студентів мають стати суттєво нові творчі продукти діяльності, які спрямовані на задоволення потреб та вирішення професійних проблем.

У дослідженні здійснено аналіз проектної діяльності, розглянуто її особливості, що скоординувало вибір художньо-проектних умінь, необхідних майбутньому учителю музики для здійснення своєї фахової діяльності.

У розділі розглянуто та проаналізовано такі компоненти проектної діяльності: «проектність» та «проектування» з переосмисленням їх відповідно до проблеми формування художньо-проектних умінь у процесі проектної діяльності студентів. Таким чином, «проектність» ми розуміємо як – здатність передбачати можливі проблеми в засвоєнні музичного матеріалу, прогнозувати якість та доцільність нововведень, які пропонуються іншими, творчо переосмислювати методи, техніки та форми роботи, що впроваджуються в систему дій з розробки проектів. Поняття «проектування» розглядається нами в більш вузькому значенні, не як розробка освітнього середовища, а як розробка проекту – процес самостійної інформаційної підготовки студентів до здійснення змін у викладанні музичного мистецтва; це цілеспрямована раціональна діяльність, спрямована на ефективність досягнення якісного кінцевого результату. Даний процес дає змогу студентам виокремити особливості власної проектної діяльності, беручи до уваги як організаційну структуру (предмет – об'єкт – умови – продукт), так і психологічну структуру (мета – мотив – спосіб – результат). Доведено, що саме в процесі проектної діяльності відбувається формування відповідних проектних умінь.

У результаті узагальнення понятійно-термінологічного апарату дослідження проблеми формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики, в розділі обґрунтовано та визначено поняття «художньо-проектна діяльність майбутнього учителя музики». Отже, *художньо-проектна діяльність учителя музики – це творчо спрямована, детально продумана вчителем організація художньо-освітнього процесу, в котру залучено групу однодумців, ініціативних учасників, яка в результаті сумісних творчих дій перетворює задум, план, прообраз об'єкта в мистецький продукт з максимальним художньо-естетичним, змістовно-ціннісним, виховним та розвиваючим впливом на усіх учасників даної діяльності.*

У розділі здійснено аналіз проектних умінь крізь призму компетентнісного підходу, що дозволило виявити сутність художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики. Відповідно, *художньо-проектні уміння ми характеризуємо як засвоєні алгоритми дій з розробки стратегій щодо реалізації та прогнозування результатів вивчення та духовної переробки творів мистецтва, художньо-творчого розвитку суб'єктів навчального процесу, які сконцентровані на композиційно-драматургічному оформленні художньої ідеї, замислі соціокультурного та художньо-творчого характеру, що мають дидактичний, методичний потенціал та передбачають активне залучення до її реалізації всіх учасників педагогічного процесу в галузі мистецької освіти.*

Аналіз досліджень, присвячених аргументації структурних компонентів художньо-проектних умінь, показав, що даній проблемі присвячені роботи, переважно в галузі підготовки майбутніх учителів трудового навчання та дизайну. Варто відмітити, що обґрунтування структурних компонентів пов'язано із

заздалегідь виявленими функціями, характерними певній групі художньо-проектних умінь. Оскільки художньо-проектні уміння мають багатофункціональний характер проявів, ми виділили чотири з них: *прогностично-аналітичну, комунікативну, моделювальну та оцінну*. Відповідно до зазначеної класифікації було обґрунтовано і структурні компоненти формування художньо-проектних умінь, а саме: *операційний, організаційний, синтезуючий та продуктивно-творчий*. Обґрунтування вищезазначених компонентів здійснено з урахуванням мистецької спрямованості проектів, художнього середовища навчання студентів та їх фахових компетентностей.

Таким чином, аналіз стану розробленості проблеми формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики засвідчив відсутність цілісних наукових розвідок з досліджуваної проблеми, дозволив дійти висновку щодо її актуальності та визначити термінологічну та понятійну основу дослідження.

У другому розділі - *«Методичні засади формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики в процесі вивчення фахових дисциплін»* - здійснено аналіз педагогічних досліджень художньо-естетичної галузі освіти, в яких обґрунтовані методологічні підходи формування художньо-проектних умінь у процесі проектної діяльності. Виявлено взаємозв'язок та взаємоузгодженість між художньо-проектними уміннями та видом мистецької галузі, в якій розробляється проект. Виявлено, що науково-теоретичне обґрунтування підходів до процесу формування художньо-проектних умінь здійснюються з урахуванням: художнього та естетичного аспекту проектування; творчого спрямування проектної діяльності; особистісно орієнтованого та розвиваючого навчання; раціонального поєднання теоретичних знань із практичним досвідом; комплексу фахових компетентностей; особистих потреб та інтересів студента.

На підставі зазначеного було обрано такі методологічні *підходи*: компетентнісний, організаційно-інноваційний, консолідаційний, культурологічний, кооперативно-діяльнісний. Відповідно методологічним підходам визначено художньо-педагогічні *принципи* методичного супроводу процесу формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики. Здійснена їх характеристика з огляду на художнє середовище навчання студентів та особливості проектів мистецького спрямування. Було обрано такі *принципи*: *поліфункціональності художньої творчості та багатоваріантності смислового поля художніх образів; принцип цілісного художнього сприйняття і осмислення мистецьких знань; особистісної соціалізації студентів у процесі створення суспільно-корисних мистецьких проектів; принцип відкритості та культуровідповідності; інтеграції змісту фахових дисциплін з метою забезпечення їх єдності; принцип інноваційності в організації проектної діяльності*.

Узагальнення теоретичного матеріалу досліджень, в яких визначені основні вектори педагогічного процесу підготовки майбутніх учителів музики, дозволило окреслити можливості навчально-виховного процесу на музично-педагогічних факультетах для залучення студентів до художньо-проектної діяльності. Основним навчальним ресурсом вибрано: фахові дисципліни музично-

педагогічного циклу; спецкурс «Мистецтво художньо-проектної діяльності педагога»; педагогічна практика в загальноосвітніх навчальних закладах.

У даному розділі розглядається процес залучення студентів до художньо-проектної діяльності за допомогою таких організаційних форм як: лекції, практикуми, семінари, тренінги, конференції. Кожна з них аналізується з точки зору ефективності застосування відповідно до етапів формування художньо-проектних умінь студентів. Проаналізовані базові форми навчання студентів у виші з позиції ефективної організації процесу формування художньо-проектних умінь. Вибрано квазіпрофесійну форму навчання, яка дає можливість студенту реалізувати здобуті теоретичні знання у створенні практично-значущого продукту, здійснити моделювання цілісних фрагментів власної художньо-проектної діяльності.

Здійснено аналіз робіт, у яких автори акцентують увагу на організаційних аспектах впровадження проектної технології в процесі фахової підготовки майбутніх учителів музики. Виявлені аспекти були враховані при обґрунтуванні *педагогічних умов* формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики. Перша педагогічна умова полягала у стимуляції мотиваційно-усвідомленого ставлення до оволодіння художньо-проектними вміннями як практично значущими для опанування майбутньою професією; друга педагогічна умова передбачала спрямування навчального процесу на поетапне впровадження моніторингу якості мистецьких проектів, різних за формою, типологічною ознакою, домінуючим видом діяльності, кількістю учасників, метою та завданнями; третя педагогічна умова орієнтувала на збагачення досвіду організації та проведення мистецьких проектів у загальноосвітніх навчальних закладах під час проходження педагогічної практики; четверта педагогічна умова визначала забезпечення цілісності змістової концепції мистецького проекту в єдності музичних, поетичних та художніх характеристик; п'ята педагогічна умова передбачала застосування елементів кооперативного навчання та суб'єкт-суб'єктної взаємодії між усіма учасниками проектної діяльності.

У розділі представлено розроблену модель формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики, в якій відображені складові методики, такі як: методологічні підходи, художньо-педагогічні принципи, педагогічні умови, методи, навчальний ресурс, етапи та організаційні форми навчання. Процес формування художньо-проектних умінь складався з чотирьох етапів: 1 – підготовки та актуалізації; 2 – планування та співпраці; 3 – дослідження та інтерпретації; 4 – оформлення результатів та рефлексії. На кожному етапі здійснюється формування певної групи художньо-проектних умінь. Художньо-проектні вміння об'єднані в групи відповідно до розроблених компонентів. До кожного етапу запропоновані організаційні форми роботи, методи та прийоми (Рис. 1.).

МЕТА: формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики**ГУМАНІСТИЧНА ПАРАДИГМА МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ****ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ БЛОК****МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ:**

компетентнісний, консолідаційний, культурологічний, організаційно-інноваційний, кооперативно-діяльнісний

Художньо-педагогічні принципи: --

- поліфункціональності художньої творчості студентів та багатоваріантності у використанні смислового поля художніх образів у змістовому наповненні проектів;
- особистісної соціалізації студентів у процесі створення суспільно-корисних мистецьких проектів;
- відкритості та культуровідповідності;
- інтеграції змісту фахових дисциплін з метою створення цілісної художньо-драматургічної концепції проекту;
- інноваційності в організації художньо-проектної діяльності.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ

- Стимуляція мотиваційно-усвідомленого ставлення до оволодіння художньо-проектними уміннями як практично значущими для опанування майбутньою професією;
- поетапне впровадження та моніторинг якості мистецьких проектів різних за формою, типологічною ознакою, домінуючим видом діяльності, кількістю учасників, метою та завданнями;
- Збагачення досвіду організації та проведення мистецьких проектів в загальноосвітніх навчальних закладах, під час проходження педагогічної практики;
- Забезпечення цілісності змістової концепції мистецького проекту в єдності музичних, поетичних та художніх характеристик;
- Застосування елементів кооперативного навчання та суб'єкт-суб'єктної взаємодії між всіма учасниками проектно-діяльності.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ БЛОК**ФУНКЦІЇ**

Операційно-прогностична

комунікативна

моделювальна

оцінна

КОМПОНЕНТИ

ОПЕРАЦІЙНИЙ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ

СИНТЕЗУЮЧИЙ

ПРОДУКТИВНО-ТВОРЧИЙ

ФОРМУВАЛЬНИЙ БЛОК

ЕТАПИ	ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ	МЕТОДИ
Підготовчий	Формування методично-прогностичних та ціннісно-вибіркових умінь	бесіда, інтерв'ю, тестування, спостереження, модифікація, дискусія.
Планувально-технологічний	Формування технологічно-процесуальних та парсипативно-комунікативних умінь	активної комунікації, проблемно-пошукові, конструктивного та активного слухання, мозкової атаки, фасилітованої дискусії
Змістово-практичний	Формування інтегративних та композиційно-драматургічних умінь	мозкового штурму, контрольних запитань, фокальних об'єктів, гірлянди випадковостей та асоціацій.
Результативний	Формування продуктивно-творчих та рефлексивно-аналітичних умінь	організації творчих міні проектів, модифікації та оцінного судження, рефлексії.

НАВЧАЛЬНИЙ РЕСУРС

1. Дисципліни музично-педагогічного циклу;
2. Спецкурс: «Мистецтво художньо-проектної діяльності педагога»;
3. Педагогічна практика.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ І ЗАСОБИ:

ЛЕКЦІЇ,
ПРАКТИКУМИ,
СЕМІНАРИ,
КОНФЕРЕНЦІЇ,
СПЕЦКУРСИ

РЕЗУЛЬТАТИВНО-ОЦІНЮВАЛЬНИЙ БЛОК**Моніторинг формування художньо-проектних умінь**

РЕЗУЛЬТАТ: підвищення рівня сформованості художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики; навчально-методичний ресурс для формування художньо-проектних умінь.

Рис. 1. Організаційно-методична модель формування художньо-проектних умінь

У **третьому розділі** – «Дослідно-експериментальна перевірка методики формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики у процесі вивчення фахових дисциплін» - на основі розроблених критеріїв, показників та методів, здійснено діагностику рівнів сформованості художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики в процесі вивчення фахових дисциплін та представлено результати експериментальної роботи. Перевірено ефективність запропонованої методики формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики у процесі формувального експерименту, що спиралася на розроблену в другому розділі організаційно-методичну модель.

Експериментальна перевірка розробленої методики здійснювалася шляхом організації підготовчого, констатувального, формувального та підсумкового етапів експериментальної роботи. Відповідно до компонентів художньо-проектних умінь та їх функціональних особливостей було обрано наступні критерії та показники: *когнітивно-прогностичний, організаційно-комунікативний, художньо-ціннісний та творчо-результативний*. До *когнітивно-прогностичного* критерію віднесено такі показники: ступінь теоретичної обізнаності в технології діяльності педагога зі створення проекту; міра здатності до перспективного планування власної проектної діяльності. До *організаційно-комунікативного критерію* було обрано такі показники: ступінь прояву власної ініціативи у планомірній координації зусиль щодо впровадження ідей та відтворення етапів проектної роботи; ступінь прояву навичок роботи в групі, готовність до діалогу з одногрупниками та здатності координувати роботу групи. *Художньо-ціннісному* критерію відповідали наступні показники: ступінь прояву ціннісних орієнтацій студента при виборі ідеї проекту мистецького спрямування; рівень гармонічного поєднання різних елементів у цілісну змістову концепцію мистецького проекту. *Творчо-результативний* критерій виявлявся за допомогою таких показників: ступінь здатності студентів до творчої модифікації різних прикладів проектів; міра здатності до творчого опрацювання мистецького матеріалу в процесі роботи над проектом.

До методичного забезпечення констатувального експерименту входили: розроблена 3-х бальна шкала оцінювання, завдяки якій було встановлено три рівні: низький, середній та високий; діагностичні методи та завдання. Для виявлення рівня сформованості художньо-проектних умінь за розробленими критеріями та показниками, до кожного з них було запропоновано по два завдання. Це надавало можливість виявити різні прояви художньо-проектних умінь. Таким чином, діагностуючи операційний компонент художньо-проектних умінь за когнітивно-прогностичним критерієм та відповідними до нього показниками, ми застосовували чотири завдання (по два на кожен показник).

Констатувальний експеримент проводився спочатку з контрольною групою студентів (КГ), які переходили на 3 курс навчання, а наступного року проводили діагностику студентів експериментальної групи (ЕГ), які також переходили на 3 курс. Кількість учасників констатувального експерименту в обох групах була однаковою. Констатувальний експеримент мав з'ясувати і порівняти наявний рівень сформованості художньо-проектних умінь в експериментальній та контрольній

групах. Визначено кількісний розподіл досліджуваних обох груп (ЕГ і КГ) за відповідними рівнями. Так, в ЕГ на високому рівні було 6,2% (2 особи) досліджуваних; до середнього віднесено 15,6 % (5 осіб); до низького віднесено 78,1% (25 осіб). Математико-статистичні методи дозволили підрахувати та порівняти результати ЕГ та КГ, які показали що рівень їх художньо-проектних умінь був відносно однаковим.

Ґрунтовний аналіз отриманих даних допоміг виявити певні закономірності прояву художньо-проектних умінь студентів, показав доцільність використання підібраних методів та скоординував подальшу стратегію розробки методики.

Формувальний експеримент перевіряв ефективність поетапного запровадження методики. Педагогічні умови та методи впроваджувалися за такими етапами: *підготовки та актуалізації*, мета якого полягала у формуванні методично-прогностичних та ціннісно-вибіркових умінь; *планування та співпраці*, що передбачав формування технологічно-процесуальних та партисипативно комунікативних умінь; *дослідження та інтерпретації*, мета якого – формування інтегративних та композиційно-драматургічних умінь; *оформлення результатів та рефлексії*, на якому здійснювалося спрямовування майбутніх учителів музики на формування продуктивно-творчих та рефлексивно-аналітичних умінь.

Опрацьована методика формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики спиралася на три змістові лінії в розробці проектів: *етнокультурну*, що характеризувалася об'єднанням елементів, пов'язаних з українською музичною культурою; *міжкультурну*, що полягала в знаходженні та інтеграції матеріалу, що розкриває культуру різних народів; *субкультуро-інноваційну*, що спрямовувалася на опрацювання матеріалу із сучасного музичного мистецтва. Кожна із запропонованих змістових ліній інтегрує різні елементи певного культурного явища.

Перевірка результативності розробленої методики показала значне зростання рівнів сформованості художньо-проектних умінь у досліджуваних ЕГ. Між тим, результати, що отримані в КГ студентів, свідчать про недостатнє застосування в процесі вивчення фахових дисциплін інноваційних технологій, зокрема методу проекту. Результати сформованості художньо-проектних умінь даної групи майже не змінилися в порівнянні з констатувальним експериментом. Отже, експериментальна методика оптимізувала процес формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики в процесі вивчення фахових дисциплін. Про це свідчать наступні результати: серед досліджуваних ЕГ 12 осіб виявили високий рівень, що склало 37,5%; кількість осіб середнього рівня зросла з 5 до 18 осіб, що склало 56,2%; відповідно більшість студентів, що на констатувальному етапі експерименту мали низький рівень, після формувального етапу показали середній рівень сформованості художньо-проектних умінь. Низький рівень зменшився від 25 до 2 студентів, що складає 6,2%. Таким чином, в ЕГ сукупний Кf за показниками всіх критеріїв після формувального етапу експерименту зріс від 5,77 до 9,3.

На підсумковому етапі було отримано результати, що показали рівень сформованості художньо-проектних умінь ЕГ після формувального експерименту

та порівняльні результати ЕГ з КГ студентів, які не приймали участь у формувальному етапі експерименту. Порівняльні результати представлені на рис.2.

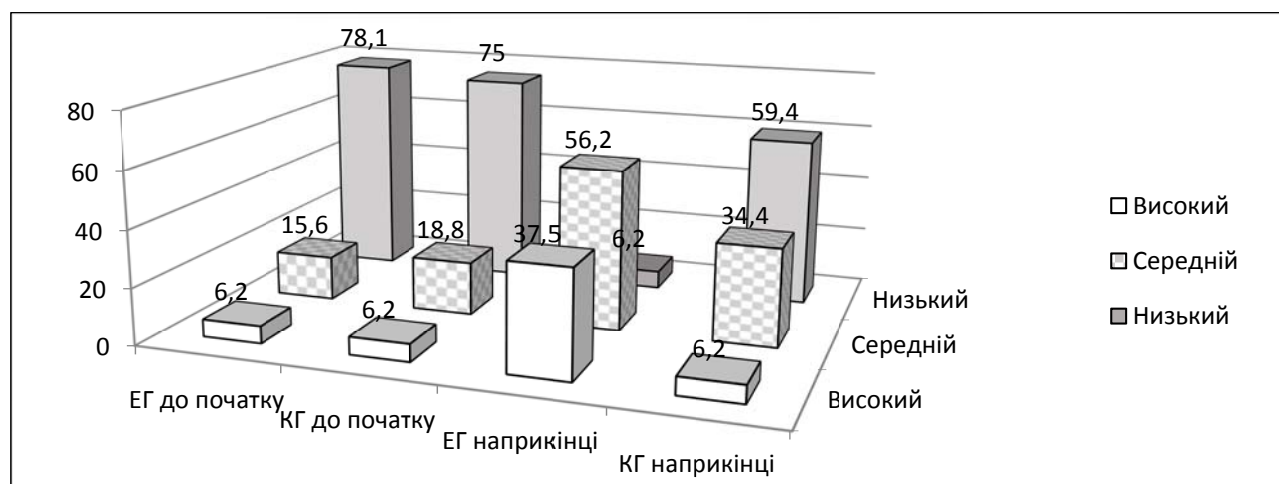

Рис. 2. Порівняльна характеристика результатів ЕГ та КГ на початку та наприкінці експериментального дослідження

Верифікація даних за χ^2 критерієм Фішера та t-критерієм Стьюдента підтвердили достовірність отриманих результатів.

Отже, високий рівень художньо-проектних умінь зумовлює підвищення фахового, професійно-педагогічного та особистісного розвитку майбутніх учителів музики, готує їх до впровадження інноваційних художньо-педагогічних технологій на уроках музики.

ВИСНОВКИ

У дисертації представлено результати теоретичного узагальнення та практичного вирішення проблеми формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики, що знайшло відображення в обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці поетапної методики формування досліджуваного феномена у студентів вищих мистецько-педагогічних закладів освіти в процесі вивчення фахових дисциплін. Результати експериментального дослідження засвідчили вирішення поставлених завдань і дали підстави сформулювати такі висновки:

1. У дисертації здійснено аналіз ключових понять проектної методології в педагогічній освіті. У контексті мети та завдань дослідження обґрунтовано використання терміну «метод проекту» в широкому сенсі – як педагогічну проектну технологію, що включає в себе багато методів і характеризується в якості системи. Відповідно, використання терміну «проектна технологія» зумовлено необхідністю побудови навчання студентів, що охоплює сукупність дослідницьких, пошукових, творчих за своєю суттю методів, прийомів, засобів активізації інтересу до музично-педагогічної діяльності та формування художньо-

проектних умінь як важливого етапу в набутті професійних компетентностей майбутнього вчителя музики.

2. Визначено сутність художньо-проектних умінь майбутніх вчителів музики, що трактуються як засвоєні алгоритми дій з розробки стратегій щодо реалізації та прогнозування результатів вивчення та духовної переробки творів мистецтва, художньо-творчого розвитку суб'єктів навчального процесу, які сконцентровані на композиційно-драматургічному оформленні художньої ідеї, замислі соціокультурного та художньо-творчого характеру, що мають дидактичний, методичний потенціал та передбачають активне залучення до її реалізації всіх учасників педагогічного процесу в галузі мистецької освіти.

Представлено класифікацію художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики відповідно до їх функцій, таких як: *прогностично-аналітична* (методично-прогностичні та ціннісно-вибіркові уміння); *комунікативна* (технологічно-процесуальні та парсипативно-комунікативні уміння); *моделювальна* (інтегративні та композиційно-драматургічні уміння); *оцінна* (продуктивно-творчі та рефлексивно-аналітичні вміння).

Обґрунтовано *структурні компоненти* художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики, а саме: *операційний* (здатність працювати з інформацією, оперувати теоретичними знаннями щодо застосування методу «проектів» у навчальному процесі; осмислення, розуміння визначень, понять, термінів у межах певного проекту; прогнозування результатів проектної діяльності; оперування знаннями щодо мистецьких явищ і закономірностей.); *організаційний* (здатність організовувати, конструювати та планувати власну діяльність і діяльність групи; враховувати психологічні механізми проектної діяльності; знаходити розумний баланс між академічними знаннями і практичним їх втіленням у процесі організації проекту; прояв комунікабельності та творчої взаємодії між учасниками проекту); *синтезуючий* (творчий підхід до розробки проекту; використання синтезу мистецтв у проектній діяльності; осмислення навчально-методичного мистецького матеріалу через інтеграцію пізнавального, інтелектуального та художнього в інтерпретації змістової наповненості проектів.); *продуктивно-творчий* (знаходження актуальних, цікавих ідей для проекту; прагнення до самовдосконалення в проекції успіху в подальшій педагогічній діяльності; установка на позитивний результат, узагальнення та систематизація отриманих знань, умінь та навичок; досвід з розробки та проведенні презентації проекту; оцінне ставлення до отриманих результатів проектної діяльності; прагнення до подальшого педагогічного застосування методу проекту; досягнення дидактичної мети через детальне розв'язання проблеми проекту; усвідомлення власного впливу на досягненні результатів проектної діяльності).

3. Розроблено *критерії та показники* сформованості художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики: *когнітивно-прогностичний критерій* (показники – ступінь теоретичної обізнаності у технології діяльності педагога зі створення проекту; міра здатності до перспективного планування власної проектної діяльності); *організаційно-комунікативний критерій* (показники – ступінь прояву власної ініціативи у планомірній координації зусиль щодо

впровадження ідей та відтворення етапів проектної роботи; ступінь прояву навичок роботи у групі, готовність до діалогу з одногрупниками та здатності координувати роботу групи; *художньо-ціннісний критерій* (показники – ступінь прояву ціннісних орієнтацій студента при виборі ідеї проекту мистецького спрямування; рівень гармонічного поєднання різних елементів в цілісну змістову концепцію мистецького проекту); *творчо-результативний критерій* (показники – ступінь здатності студентів до творчої модифікації різних прикладів проектів; ступінь відповідності досягнутих в процесі проекту результатів встановленим цілям та музично-педагогічним завданням. На основі означених критеріїв визначено якісні та кількісні характеристики низького, середнього та високого *рівнів* сформованості сформованості художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики в процесі констатувального етапу експериментальної роботи.

4. Визначено методологічні *підходи* формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики: *компетентнісний, організаційно-інноваційний, консолідаційний культурологічний та кооперативно-діяльнісний*. Означені підходи уможливили обґрунтування таких художньо-педагогічних *принципів* формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики в процесі вивчення фахових дисциплін: поліфункціональності художньої творчості студентів та багатоваріантності смислового поля мистецьких художніх образів; цілісного художнього сприйняття і осмислення мистецьких знань; особистісної соціалізації студентів у процесі створення суспільно-корисних мистецьких проектів; відкритості та культуровідповідності; інтеграції змісту фахових дисциплін з метою забезпечення їх єдності у змістовому наповненні проекту; інноваційного спрямування в організації художньо-проектної діяльності.

5. Розроблено організаційно-методичну модель формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики, яка спирається на гуманістичну парадигму мистецької освіти і складається з чотирьох блоків:

- *теоретико-методологічного*, в який входять: методологічні підходи, художньо-педагогічні принципи, педагогічні умови;

- *проектувально-технологічного*, в якому висвітлені функції та структурні компоненти художньо-проектних умінь;

- *формувального*, в якому представлені етапи процесу формування художньо-проектних умінь, що забезпечують поступовість включення студентів у навчально-творчий процес створення і розробки проектів. Відповідно до кожного етапу педагогічної роботи сформульовано цілі та завдання, методи, змістовий та навчальний ресурс; презентовано підбір ефективних форм та засобів організації художньо-проектної діяльності студентів;

- *контрольно-оцінювального*, що включає моніторинг процесу формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики в процесі вивчення фахових дисциплін.

6. Обґрунтовано та експериментально перевірено поетапну методику формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики в процесі вивчення фахових дисциплін, в основу якої покладено педагогічні умови, що враховували специфіку мистецького середовища навчання, відповідного

спрямування проектної діяльності майбутнього вчителя музики і дали змогу ефективно використовувати метод проектів у процесі вивчення фахових дисциплін, а саме: стимуляція мотиваційно-усвідомленого ставлення до оволодіння художньо-проектними вміннями як практично значущими для опанування майбутньою професією; поетапне впровадження та моніторинг якості мистецьких проектів різних за формою, типологічною ознакою, домінуючим видом діяльності, кількістю учасників, метою та завданнями; збагачення досвіду організації та проведення мистецьких проектів в загальноосвітніх навчальних закладах під час проходження педагогічної практики; забезпечення цілісності змістової концепції мистецького проекту в єдності музичних, поетичних та художніх характеристик; застосування елементів кооперативного навчання та суб'єкт-суб'єктної взаємодії між всіма учасниками проектної діяльності. Окреслено можливості навчально-виховного процесу музично-педагогічних факультетів щодо залучення студентів до художньо-проектної діяльності. Основним навчальним ресурсом вибрано: фахові дисципліни музично-педагогічного циклу; спецкурс: «Мистецтво художньо-проектної діяльності педагога»; педагогічна практика на уроках музики та в позакласній роботі у загальноосвітніх навчальних закладах. Методика охоплювала низку методів та проектно-практичних завдань, що характеризуються трьома функціями: об'єднуючою (об'єднання матеріалу різних фахових дисциплін відповідно до змістової концепції проекту); синтезуючою (виявлення взаємодоповненості змісту дисциплін); практико-зорієнтованою (використання опрацьованого студентом проекту безпосередньо на практиці).

В процесі формувального експерименту апробовано змістовий ресурс авторської методики формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики у відповідності з цілями та завданнями кожного з етапів та ступенем самостійності у виконанні художньо-проектної діяльності. Тематично-змістове наповнення експериментальної методики запроваджувалося послідовно, згідно визначених етапів педагогічної роботи, що спрямовувалися на формування структурних компонентів досліджуваного феномена. Відповідно, виокремлено три змістові лінії творчих проектів: *етнокультурна, міжкультурна, та субкультуро-інноваційна*.

Ефективність розробленої авторської методики підтверджена отриманими результатами формувального експерименту, їх статистичною обробкою за критеріями Фішера та Стьюдента.

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики. Подальші наукові пошуки доцільно спрямовувати на виявлення художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики в контексті становлення культури педагогічної самоорганізації.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ ВІДОБРАЖЕНО В ТАКИХ ПУБЛІКАЦІЯХ:

1. Лі Цзяці. Художньо-проектні уміння в підготовці компетентного вчителя музичного мистецтва / Лі Цзяці // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського : зб. наук. праць. – Одеса, 2014. – Вип. 7-8. – С. 139–146.
2. Лі Цзяці. Специфіка підготовки майбутнього вчителя музики до здійснення художньо-проектної діяльності / Лі Цзяці // Актуальні питання мистецької освіти та виховання : зб. наук. пр.: вип. 1-2 (5-6) / гол. ред. Ніколаї Г. Ю. – Суми : «Мрія», 2015. – С. 169–180.
3. Лі Цзяці. Характеристика основних підходів та принципів до формування Художньо-проектних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва / Лі Цзяці // Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, серія 14. Теорія і методика мистецької освіти : зб. наук. пр. – Вип. 22 (27). – Частина 2.– К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. – С. 145–152.
4. Лі Цзяці. Структурні компоненти формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення фахових дисциплін / Лі Цзяці // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки : зб. наук. пр./за ред. проф. Тетяни Степанової. – № 1 (56), лютий 2017. – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2017.– С. 144–149.
5. Лі Цзяці. Констатувальна діагностика рівня сформованості художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики / Лі Цзяці // Актуальні питання мистецької освіти та виховання : зб. наук. пр.: вип. 1 (9), / гол. ред. Ніколаї Г. Ю. – Суми : «Мрія», 2017. – С. 129–141.
6. Li Jiaqi. Pedagogical conditions of developing future music teachers artistic and project skills / Li Jiaqi // European Applied Sciences, 2017, 2 – pp. 21–23.
7. Ли Цзяци. Проектная методология как инновационная стратегия подготовки учителя / Ли Цзяци // Проблемы та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії. Матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (29-30 червня 2014 року). – Переяслав-Хмельницький, 2014. – С. 98–100.
8. Лі Цзяці. Художньо-просвітницька стратегія музично-виконавської підготовки / Лі Цзяці // Мистецька освіта: традиції і новації. Матеріали Міжнародної наукової конференції (м. Мелітополь, 16–17 жовтня 2014 року). – Мелітополь, 2014. – С. 60–62.
9. Лі Цзяці. Підготовка майбутніх вчителів музичного мистецтва до застосування проектних технологій на уроках / Лі Цзяці // Художня освіта на межі тисячоліть: здобутки, проблеми, перспективи. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (до 210-річчя Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя та 50-річчя факультету культури і мистецтв. 24–25 квітня 2015 року). – Ніжин, 2015. – С. 95–96.

10. Лі Цзяці. Використання синтезу мистецтв в проектній діяльності майбутнього вчителя музики / Лі Цзяці // Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали та тези I Міжнародної конференції молодих учених та студентів (16–7 лютого 2015 року). – Одеса, 2015. – С. 86–88.

11. Лі Цзяці. Практика застосування проектних технологій у процесі вивчення фахових дисциплін / Лі Цзяці // Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали та тези II Міжнародної конференції молодих учених та студентів Том 1 (до 200-річчя ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», до 50-річчя факультету музичної та хореографічної освіти) (6–7 жовтня 2016 року). – Одеса, 2016. – С. 93–96.

12. Лі Цзяці. Роль проектних завдань у фаховій підготовці майбутніх вчителів музики / Лі Цзяці // Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарного знання у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти Частина 1. Збірн. наук. пр. (за матеріалами XII Міжнародної науково-практичної конференції 30–31 травня 2016 року). – Україна – Сербія – Азербайджан – Польща – Канада, 2016. – С. 149-151.

АНОТАЦІЇ

Лі Цзяці. Методика формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики в процесі вивчення фахових дисциплін. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2018.

У дослідженні актуалізовано проблему фахової підготовки майбутнього учителя музики через формування художньо-проектних умінь. У роботі розкрито сутність поняття «художньо-проектні уміння» з урахуванням художнього середовища навчання та музично-педагогічної діяльності майбутнього учителя музики. Здійснено класифікацію художньо-проектних умінь відповідно до характерних функцій. У контексті фахової діяльності майбутнього вчителя музики обґрунтована структура художньо-проектних умінь, яка складається з операційного, організаційного, синтезуючого, продуктивно-творчого компонентів. Окреслено основні методологічні підходи та художньо-педагогічні принципи формування художньо-проектних умінь майбутнього вчителя музики в процесі вивчення фахових дисциплін. Виявлено можливості навчального процесу мистецько-педагогічних факультетів, щодо залучення студентів до художньо-проектної діяльності.

У роботі запропоновано організаційно-методичну модель формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики, яка складається з чотирьох блоків: теоретико-методологічного, проектувально-технологічного, формувального, контрольного-оцінювального. Опрацьована методика формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики, визначено критерії та

показники виявлення рівнів сформованості означеного феномена, запропоновано відповідні педагогічні умови, методи, проектно-практичні завдання та відповідні форми роботи, які враховують специфіку художньо-проектної діяльності майбутнього вчителя музики і дозволяють ефективно використовувати проектну технологію в процесі вивчення музично-педагогічних дисциплін, спецкурсів та педагогічної практики. Здійснена математично-статистична перевірка ефективності розробленої методики (за критеріями Фішера та Стьюдента).

Ключові слова: проектні технології, художньо-проектні уміння, художньо-проектна діяльність, майбутній учитель музики, процес фахової підготовки.

Ли Цзяци. Методика формирования художественно-проектных умений будущих учителей музыки в процессе изучения специальных дисциплин. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02– теория и методика музыкального обучения. – Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова.– Киев, 2018.

В исследовании актуализировано проблему профессиональной подготовки будущего учителя музыки через формирование художественно-проектных умений. В работе раскрыта сущность понятия «художественно-проектные умения» с учетом художественной среды обучения и музыкально-педагогической деятельности будущего учителя музыки. Осуществлена классификация художественно-проектных умений в соответствии с характерными функциями. В контексте профессиональной деятельности будущего учителя музыки обоснована структура художественно-проектных умений, которая состоит из операционного, организационного, синтезирующего, продуктивно-творческого компонентов. Определены основные методологические подходы и художественно-педагогические принципы формирования художественно-проектных умений будущего учителя музыки в процессе изучения профессиональных дисциплин. Выявлены возможности учебного процесса музыкально-педагогических факультетов для привлечения студентов к художественно-проектной деятельности.

В работе предложено организационно-методическую модель формирования художественно-проектных умений будущих учителей музыки, которая состоит из четырех блоков: теоретико-методологического, проектно-технологического, формирующего, контрольно-оценочного. Разработана методика формирования художественно-проектных умений будущих учителей музыки, определены критерии и показатели выявления уровней сформированности данного феномена. Предложены соответствующие педагогические условия, методы, проектно-практические задания и соответствующие формы работы, которые учитывают специфику художественно-проектной деятельности будущего учителя музыки и позволяют эффективно использовать проектную технологию в процессе изучения музыкально-педагогических дисциплин, спецкурсов и педагогической практики.

Осуществлена математически-статистическая проверка эффективности разработанной методики (по критериям Фишера и Стьюдента).

Ключевые слова: проектные технологии, художественно-проектные умения, художественно-проектная деятельность, будущий учитель музыки, процесс профессиональной подготовки.

Li Jiaqi. Artistic and project skills formation methodology for future music teachers in studying of special courses. – Manuscript.

Thesis for candidate science degree of Pedagogic, specialty 13.00.02 – Theory and methods of music training. – National pedagogical university name after M. P. Dragomanov. – Kyiv, 2018.

The research has actualized the problem of professional training of the future music teacher in order to form the artistic project skills. The paper discloses the essence of the concept "artistic project skills" taking into account the artistic environment of education and musical pedagogical activity of the future music teacher. The artistic design skills have been classified according to their characteristic functions.

The structure of artistic design skills is explained in the context of the professional activity of the future music teacher consisting from operational, organizational, synthesizing, productive and creative components. There are determined the main methodological approaches and artistic pedagogical principles of artistic project skills formation in the future music teacher during studying of professional courses. The possibilities of the educational process of musical pedagogical faculties have been revealed in order to attract students to artistic project activities.

The paper offers an organizational methodological model for the formation of artistic project skills for the future music teachers, which consists of four blocks: theoretical-methodological, project-technological, formative and evaluating monitoring.

It is developed the methodology for the artistic project skills formation in the future music teachers; the criteria and indicators are determined for recognizing of the levels of this phenomenon formation. The author proposes pedagogical conditions, methods, design and practical tasks and appropriate forms of work that take into account the specifics of the artistic project activity of the future music teacher and allow the effective use of project technology in studying of musical and pedagogical disciplines, special courses and pedagogical practice. It is performed the mathematical-statistical verification of the effectiveness of the developed methodology (based on Fisher's and Student's criteria).

Key words: project technologies, artistic project skills, artistic project activity, future music teacher, professional training process.